

tako, da bi se dale včasih na njih kar kovine topiti, akoravno vedó, da vsa vročina nad 80° R. izpuhti in mnogo redilnih in tečnih delov jedil sabo v zrak vzame. Za kuho kake malenkostne stvari včasih tako vročino napravijo, da bi se dala desetkrat večja reč na njej takoj, speči. Tedaj gospodinje, štedite pri peči!

Po „Landw. Zeitg. von u. für Oberösterreich“.

Versko-národne stvari.

Slavnostni govor.

Govoril Ivan Lavrenčič pri „Ciril-Metodijevi svečanosti“ v čitalnici vipavski 8. septembra t. l.

Slavna gospôda! Žalosti topí se srce moje, če se spominjam preteklih časov, ko so si podajali surovi národu našemu. In to trpelo je dolgo! Jedva je opešal divji Hun in Ober, vzdigne se mogočni Grman — sreča mu je prijazna in podvrže si severne Bodrice in Lutice, o katerih ni kmalu niti duha ni sluha. A ko se bliža tudi drugim Slovenom národna smrt, razjasni se nebo in prikažeti se dve svitli zvezdi, oznanovalki zmage nad mnogobrojnimi sovragi. V staroslovanskem Solunu namreč rodila je soproga podpoveljnika cesarske čete Leva deci Metodija in Cirila, katera si je izvolilo nebó, da rešita naše očete. Zato obdari ju duševno bogato. Darovi nebeški razvijajo se krasno; Ciril imenovan je modrijanom in Metodij visokim svetnim dostojanstvenikom. A kmalu čuje se glas: „to ni vaju poklic; da rešita Slovena, je želja moja.“ Hitro zapustita svetni šum in tiha samota v samostanu Olinjskem pripravljata ju na ljuti boj. In ko sta pripravljena, vadita se dejanski: Ciril v Kozarih, Metod v Bolgarih; povsod pridobita si nezvenljivih lavorik. In ravno to je gojilo pogum v srcu svetih bratov in ljubezen Slovenov do rešiteljev svojih. Zato sprejmó ju prijazno in sijajno, vedé namreč, da le ona bodeta jih rešila narodne smrti in širila in utrjevala med njimi predragi svetinji: vero in svobodo.

Vero so sicer uže prej oznanovali ptuji svečeniki latinski in nemški, a sè slabim vspehom. Podučevali so namreč naše očete v jeziku nerazumljivem in nakladali jim davkov in tlako, kar gotovo ni gojilo ljubezni niti do resnic božjih, še manj pa do misijonarjev. In zato ni čuda, če so zavreli duhovi in sè silo pregnali ptujce. A mogočnost Germanije znala je zopet pripeljati glavni steber nadoblasti svoje nad Sloveni v pokrajine naše. Še le ko prideta sveta brata, odkljenkalo jim je za mnogaja leta; ljudstvo jih zapusti in nehoté podati morajo slovó naši domovini. Prične se odslej novo življenje in krščanstvo se ukorenini; in kaj bi se ne, kajti krščanstvo in narodnost, rekel bi, bilo je jedna celota. Bodi si v šoli ali cerkvi, povsod glasili so se glasi domači; da! jezik naš dosegel je še celó toliko častí, da sta ga postavila sveta brata na oltar, to je, vpeljala sta ga v službo božjo, s čemur se ni mogel in se ne more ponašati niti Grman niti Francoz ni Lah. In to bilo je mogoče, kajti jezik slovenski bil je izobražen; imel je pisavo svojo, katero je iznašel Ciril in knjig na kupe, katere sta spisala brata z učenci svojimi.

In narod krščanski izobražen, čutil je težnjo ptujega jarma; zato došla sta jim tudi tù srečno brata solunska — možá, ki nista bila le učitelja prave vere in omike, marveč tudi osvoboditelja Slovenov v oziru svetovnem. Prijateljsko se okleneta voditeljev ljudstva knezov: Kocelja, Rastislava in Svato-

pluka in sè zedinjenimi močmi delujeta ž njimi za blagostanje njihovo. Da so ju zato črtili nemški gospodarji svetni in duhovni, je znano; kot vrane na sokola vržejo se na nju in pikajo ju na desno in levo. Da Metodij mora še celó v ječo in poginil bi tamkaj, če bi ga ne bil rešil slavni Ivan VIII. Ali vse pretrpita rada, da je le trohnela moč ptuja in rastla moč slovanska. Rastla je pa v istini, kajti pod vrlim Svato-plukom dospela je do leta 885., to je, do smrti Metodove do vrhunca.

(Konec prihodnjič.)

Glasbeno slovstvo.

„Slovanska Jeka“, moški in ženski četverospevi in zbori. Slavnemu gospodu dr. Jan. Bleiweisu posvetil skladatelj Fran Gerbič, op. 15. Tiskala Klein in Kovač v Ljubljani.

To je naslov zbirke 19 skladb, 13 v slovenski, 4 v hrvaški, 2 pa v česki besedi obsežajoči, s katero je zopet slovenska naša glasbena literatura lepo obogatena. Gospod Gerbič ni diletant, on je v prvi vrsti umetnik v petji, in tudi kot izučen praški konservatorist veden skladatelj; pustimo toraj na stran jalovo hvalisanje, kakoršno je pri nas pogosto v navadi, in pogledmo na to novo delo z umetnega stališča. Prvi pogled na četverospve nam pové, da je gospod skladatelj srečno zadel struno národnih popevk, posebno pri čveterospvih „Pred slovesom“, „Ljubici pod oknom“, „Želja Slovenca na tujem“, „Na lipici zeleni“ (z lepim samospvom za bariton) in pri hrvaškem zboru „Kolo“. Tu je povsodi fantazija prosta, faktura jasna, postop slehernega glasú gladek, celotni vtis toraj mil, prijeten. Iz obeh ženskih četverospvov postavljamo drugega, namreč „Bčelarja“, zraven s prvim moškim četverospvom na prvo mesto; dobro izpeljan, postane „Bčelar“ sè svojim karakterističnim ritmusom izvrstna številka vsaki „besedi“ ali narodni zabavi. Krepka zbora sta obe „Zdravljici“, posebno veličasten pa je zbor „Slovanski brod“ (besede skladateljeve) z lepo apostrofo na sv. Cirila in Metoda. Poleg teh omenjenih najboljših skladb so druge številke raznega značaja, a tudi razne vrednosti. — Cena tej v prav lični obliki na svitlo dane zbirke je 1 gold. Naročujte si tedaj, častite čitalnice slovenske, te mične napeve in podpirajte slovensko našo glasbeno literaturo!

Književno naznanilo.

Gospodom naročnikom pomožne učne knjige naznam, da se „Prvi poduk“ uže tiska v Ljubljani pri Kleinmayerju in Bambergu, ki ga bosta tudi založila. — Pri tej priliki si usojam priporočati tudi drugo svojo šolsko blagó, katero ponujam po sledečih znižanih cenah, in sicer: pisanke po 1 gold. 15 kr. (na debelo), risanke po 3 gld. in manjše oblike po 2 gld. 50 kr. ter knjige: „domovinoslovje“ (8), „zgodovino“ (10), „zemljepis“ 1. natisa (10), „zemljepis“ 2. natisa (26), „malo fiziko“ (23), „geometrijo“ (24), „gospodinjstvo“ (30), „prirodopis“ (56) in „fiziko s kemijo“ (60).

V Krškem.

Ivan Lapajne.

Obravnave deželnih zborov.

Deželni zbor Goriški

je v 17 dnevih vse opravil, kar je imel opraviti: pretresel proračune in račune vseh raznih deželnih zalogov, obravnaval troje vladinih predlogov — („ribji lov“, „domovinsko postavo“ in „okrajne zastope“), rešil vse